

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Β' ΛΥΚΕΙΟΥ
(ύλη Α' Λυκείου)**A. ΚΕΙΜΕΝΟ****Δείχνοντας ενσυναίσθηση προς τους ηλικιωμένους**

«Εκεί που είσαι ήμουν και εδώ που είμαι θα έρθεις». Το έχουμε ακούσει όλοι, ίσως από τους γονείς ή τους παππούδες μας. Μπορεί μάλιστα να το έχουμε πει και εμείς οι ίδιοι στα παιδιά μας. Κατά πόσο, όμως, μπορούμε να έρθουμε στη θέση του άλλου και να δείξουμε κατανόηση και ενσυναίσθηση τελικά;

Η ενσυναίσθηση αποτελεί έναν όρο απλό και, ταυτόχρονα, σύνθετο. Απλό, γιατί η έννοιά του αναγνωρίζεται, πλέον, από τους περισσότερους κι όχι μόνο από ειδικούς του χώρου της ψυχολογίας ή **συναφών** επιστημών. Παρατηρούμε να καταλαμβάνει προνομιούχο θέση ακόμη και σε συζητήσεις ανθρώπων που έτυχε, απλά, να ακούσουν τον όρο αυτό (π.χ. «Να δείχνεις ενσυναίσθηση στο παιδί σου, μην το **καταπιέξεις**, αφουγκράσου το!»). Και παρόλο που θεωρητικά και σημασιολογικά πρόκειται για κάτι απλό (ενσυναίσθηση <εν + συν + αισθάνομαι = μπαίνω στη θέση του άλλου, στα «παπούτσια» του, όπως λένε και οι Άγγλοι, τον **καταλαβαίνω**, τον συναισθάνομαι), πρακτικά υπάρχει, ίσως, μια **συνθετότητα**.

Σήμερα, λοιπόν, σκέφτηκα πως η συνθετότητα αυτή έγκειται στη στάση που καλούμαστε να τηρήσουμε απέναντι στους ηλικιωμένους. Στο παράδειγμα με το μικρό μας παιδί, ναι μπορούμε να είμαστε πιο ενσυναίσθητοι. Γιατί, ίσως, περάσαμε κι εμείς από αυτή την ηλικία, τη βιώσαμε και τη νιώσαμε μέσα από τα μάτια της παιδικής μας ψυχής, γεγονός που μας προβλημάτισε και μας έκανε, πράγματι, πιο ενσυναίσθητους και **ευαίσθητους** σήμερα απέναντι στα δικά μας παιδιά.

Είμαστε, όμως, ενσυναίσθητοι απέναντι στους ηλικιωμένους; Γιατί έχουμε αντοχές για το παιδί μας και δεν θα μπορούσε καν να μας περάσει από το μυαλό το ενδεχόμενο να το εγκαταλείψουμε σε κάποιο ίδρυμα, όταν αυτό ξεπερνά τα όρια, ενώ για τους ηλικιωμένους είμαστε πιο **δεκτικοί** σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο (π.χ. κάποιο γηροκομείο) σε στιγμές ανάλογης εξάντλησης;

Εντάξει... δεν έχουμε βιώσει την Τρίτη Ηλικία, δεν γνωρίζουμε τις απαιτήσεις και τις ανάγκες της. Και είναι λογικό... είμαστε ακόμα νέοι ή τέλος πάντων πριν το κατώφλι αυτής της ηλικιακής φάσης. Πολλοί μάλιστα λένε ότι οι νέοι δεν θέλουν να βρίσκονται κοντά σε ηλικιωμένους για πολύ, διότι η επαφή αυτή, υποσυνείδητα, τους υπενθυμίζει τον θάνατο...!

Ξέρετε, το γήρας ή, αν θέλετε να το πω πιο «κομψά», η ωρίμανση δεν συμβαίνει από τη μια στιγμή στην άλλη. Περνάμε φάσεις. Η κρίση της ηλικίας των 30, των 40 και των 50 - με τις ενδιάμεσες κρίσεις για πολλούς - σίγουρα μας δίνει τη δυνατότητα να έρθουμε λίγο πιο κοντά σε αυτό που βιώνει ο ηλικιωμένος. Γιατί, πραγματικά, ευτυχώς ή δυστυχώς, η παιδική και νεανική ηλικία είναι σύντομη.

Ας μπούμε, λοιπόν, στη θέση τους, γιατί οι περισσότεροι από εμάς βρεθήκαμε, έστω για λίγο, σε παρόμοιες στιγμές ανασφάλειας. Μπορούμε να βοηθήσουμε με μια απλή κουβέντα, έναν όμορφο λόγο και την αμέριστη, φυσικά, συμπαράστασή μας, όχι απαραίτητα για να «ανθίσουν», όπως πρώτα, αλλά για να αντέξουν, ζώντας με ποιότητα κι αξιοπρέπεια.

Γιαννούλα Δικαίου, www.grandmama.gr (προσπέλαση 26. 4. 2021)

Β. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, σύμφωνα με το κείμενο, τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου τη λέξη «Σωστό» ή «Λάθος».

- α) Ο άνθρωπος δύσκολα επιδεικνύει κοινωνική ενσυναίσθηση κατά τη συγγραφέα.
- β) Και μόνο η ετυμολογία της λέξης «ενσυναίσθηση» βοηθά στην απόλυτη κατανόησή της.
- γ) Η στάση του ανθρώπου απέναντι στην τρίτη ηλικία φανερώνει το επίπεδο ενσυναίσθησης που χαρακτηρίζει τον κάθε πολίτη.
- δ) Οι νέοι δεν διαθέτουν υψηλό επίπεδο ενσυναίσθησης με τους γηραιότερους, διότι η επαφή μαζί τους τους φέρνει πιο κοντά στην ιδέα του θανάτου.
- ε) Μια απλή πράξη αρκεί, πολλές φορές, για να καταδείξει την ενσυναίσθησή μας απέναντι στην τρίτη ηλικία.

(10 μονάδες)

2. Να παρουσιάσετε συνοπτικά (50-60 λέξεις) τους λόγους που ο νέος δεν είναι ενσυναισθητικός απέναντι στην τρίτη ηλικία σήμερα.

(10 μονάδες)

3. «Ας μπούμε, λοιπόν, στη θέση τους, γιατί οι περισσότεροι από εμάς βρεθήκαμε, έστω για λίγο, σε παρόμοιες στιγμές ανασφάλειας».

Να αναγνωρίσετε το ρηματικό πρόσωπο που χρησιμοποιείται στη συγκεκριμένη πρόταση από την αρθρογράφο. Τι επιτυγχάνεται με τη χρήση του; Μπορείτε να ξαναγράψετε την παραπάνω περίοδο, μετατρέποντας το πρόσωπο σε γ' (ενικό ή πληθυντικό); Ποιες διαφορές εντοπίζετε στη λειτουργικότητα του γ' προσώπου;

(6 μονάδες)

4. Να εντοπίσετε **τρεις** διαφορετικές **διαρθρωτικές λέξεις/φράσεις** στις τρεις τελευταίες παραγράφους του κειμένου δηλώνοντας παράλληλα ποιου είδους νοηματική σχέση συνοχής εξασφαλίζει η καθεμία.

(6 μονάδες)

5. Να εντοπίσετε τα **δομικά μέρη** της πρώτης παραγράφου («Εκεί που είσαι ... ενσυναίσθηση τελικά») του κειμένου.

(3 μονάδες)

6. Να εντοπίσετε **δύο** παραδείγματα **συνυποδηλωτικής χρήσης** της γλώσσας μέσα στο κείμενο και να αναφερθείτε στη λειτουργία τους ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

(5 μονάδες)

7. Να γράψετε από ένα μονολεκτικό **συνώνυμο** για κάθε υπογραμμισμένη λέξη του κειμένου και ένα μονολεκτικό **αντώνυμο** για κάθε λέξη που σημειώνεται με έντονη γραφή στο κείμενο.

ΛΕΞΕΙΣ	ΣΥΝΩΝΥΜΑ	ΛΕΞΕΙΣ	ΑΝΤΩΝΥΜΑ
συναφών		συναφών	
καταλαβαίνω		καταπιέζεις	
έγκειται		συνθετότητα	
τηρήσουμε		ευαίσθητους	
αμέριστη		δεκτικοί	

(20 μονάδες)

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Το σχολείο σας διοργανώνει μια εκδήλωση με θέμα «Τρίτη Ηλικία: Σεβασμός και Αγάπη». Ως εκπρόσωπος των μαθητών της τάξης σας αναλαμβάνετε, σε μια ομιλία προς τους συμμαθητές και τους καθηγητές σας, να προτείνετε τρόπους με τους οποίους μπορούν οι νέοι αλλά και οι κοινωνικοί φορείς να στηρίξουν τους ανθρώπους της τρίτης ηλικίας σε όλα τα επίπεδα (300 - 350 λέξεις).

(40 μονάδες)